

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาสาเหตุหรือปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของโครงการแก้ไขปัญหาคาความยากจนในจังหวัดลำพูน และหาแนวทางข้อเสนอแนะในการแก้ไข ปัญหาและปรับปรุงการดำเนินงานในโครงการ โดยเก็บข้อมูลจากทุกหมู่บ้านที่เข้าร่วมโครงการฯ ในปี 2536 ของจังหวัดลำพูน รวม 9 หมู่บ้าน เลือกตัวอย่างในการศึกษา 5 กลุ่ม รวม 405 คน จำแนกเป็น ครัวเรือนยากจน 324 คน พัฒนาการอำเภอ 7 คน พัฒนาการ 9 คน กรรมการสภาตำบล 45 คน กรรมการหมู่บ้าน 20 คน การสุ่มตัวอย่างเป็นแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ เลือกบุคคลที่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการในกลุ่ม นั้นๆ เป็นอย่างดี เพื่อให้ได้ตัวอย่างที่สามารถให้ข้อมูลได้ตรงตามความเป็นจริงและชัดเจนที่สุด โดยได้ตั้งสมมติฐานว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของโครงการนั้น ขึ้นอยู่กับ ปัจจัยทาง ด้านเศรษฐกิจและสังคม (Socio - Economic Factors) ของครัวเรือน ยากจนที่เข้าร่วม โครงการ ได้แก่ จำนวนคนที่ใช้แรงงานในครัวเรือน รายได้ของครัวเรือนก่อนเข้าร่วม โครงการ/ปี จำนวนเงินที่กู้ยืมจากโครงการ กข.คจ. รายได้จากการใช้เงินกู้ยืมลงทุนในอาชีพ นั้นๆ ระยะเวลาตั้งแต่ได้รับเงินยืมจากโครงการจนถึงขายผลผลิตได้ สัดส่วนของรายจ่ายต่อ รายได้ของครัวเรือน/เดือนและประเภทของอาชีพที่กู้ยืมเงินไปลงทุน นอกจากนี้ปัจจัยที่คาดว่าจะ มีผลต่อความสำเร็จของครัวเรือนยากจนในโครงการนี้ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้นำชุมชนที่ปฏิบัติงานตามโครงการดังกล่าว โอกาส ทางเศรษฐกิจของหมู่บ้าน ทักษะการผลิตทัศนคติต่อโครงการ ทัศนคติต่อการประกอบอาชีพ พฤติกรรมการทำงานของครัวเรือนยากจน

ตัวแปรที่ตั้งสมมติฐานไว้จำนวน 6 ตัวแปร มีผลต่อความสำเร็จของโครงการทุกตัวแปร กล่าวคือ จำนวนคนที่ใช้แรงงานในครัวเรือนมีจำนวนมาก จะประสบความสำเร็จมากกว่าครัวเรือนยากจนที่มีจำนวนคนที่ใช้แรงงานในครัวเรือนน้อย ครัวเรือนที่มีรายได้ ของครัวเรือนก่อนเข้าร่วมโครงการต่อปีมากจะประสบความสำเร็จมากกว่าครัวเรือนที่มีรายได้

ของครัวเรือนก่อนเข้าร่วมโครงการน้อย ครัวเรือนยากจนที่กู้ยืมเงินโครงการมากจะประสบความสำเร็จมากกว่าครัวเรือนที่กู้ยืมเงินจากโครงการน้อย ครัวเรือนยากจนที่มีรายได้จากการใช้เงินที่กู้ยืมลงทุนน้อย ครัวเรือนยากจนที่มีสัดส่วนรายจ่ายต่อรายได้ต่ำ จะประสบความสำเร็จมากกว่าครัวเรือนที่มีสัดส่วนรายจ่ายต่อรายได้สูง สำหรับตัวแปรที่มีผลในเชิงลบกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ คือ ระยะเวลาตั้งแต่ได้รับเงินยืมจากโครงการจนถึงขายผลผลิตได้ จากการศึกษาพบว่า ครัวเรือนยากจนที่มีระยะเวลาตั้งแต่ได้รับเงินยืมจากโครงการจนถึงขายผลผลิตได้ในระยะเวลาสั้นจะประสบความสำเร็จมากกว่า ครัวเรือนที่ใช้ระยะเวลาตั้งแต่ได้รับเงินยืมจากโครงการจนถึงขายผลผลิตได้ใช้ระยะเวลายาว

นอกจากนี้การเก็บข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการในระดับเจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้นำชุมชน โดยการสัมภาษณ์ และใช้แบบสอบถาม พบว่านอกจากตัวแปรดังกล่าวข้างต้นทั้ง 6 ตัวแปรที่จะมีผลต่อความสำเร็จของโครงการแล้ว ยังมีตัวแปรบางตัวแปรที่มีผลต่อความสำเร็จของโครงการ ส่วนมากจะเป็นตัวแปรทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนยากจน สรุปผลจากการศึกษาดังนี้

เพศชายจะมีโอกาสที่จะประสบผลสำเร็จสูงกว่าเพศหญิง อายุระหว่าง 35-40 ปี จะประสบผลสำเร็จสูง เนื่องจากการอยู่ในช่วงวัยทำงาน ระดับการศึกษาสูงจะประสบผลสำเร็จ อาชีพทำการเกษตรในระยะสั้น อาชีพค้าขายสินค้าการเกษตร สินค้าอุปโภคบริโภค จะประสบผลสำเร็จสามารถทำรายได้ให้ครัวเรือนยากจนมาก

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาในครั้งนี้ พบปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงาน โครงการกล่าวคือ ครัวเรือนยากจนที่เข้าร่วมโครงการขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานตามโครงการขาดการติดตามจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ครัวเรือนยากจนไม่มีทักษะประสบการณ์ ในการประกอบอาชีพในเชิงธุรกิจ ปัญหาได้รับเงินทุนกู้ยืมน้อย ไม่มีแหล่งงบประมาณอื่น ๆ มาเพิ่มเติมทำให้มีเงินทุนน้อย ไม่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครัวเรือนยากจนไม่สามารถจัดทำบัญชีรายรับ - รายจ่าย จากการใช้เงินยืม จึงทำให้การสรุปและวิเคราะห์เรื่องรายได้ ได้ตัวเลขที่ไม่แน่นอน มีปัญหาในการประเมินผลสำเร็จของโครงการ

ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ตามแบบจำลองสามารถที่จะเป็นประโยชน์สำหรับการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนในชนบท ในอันที่จะใช้เป็นข้อมูลประกอบการให้

การสนับสนุนการดำเนินงานต่อไป ปัจจัยทางด้านการเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนยากจนที่มีผลต่อความสำเร็จของโครงการ จะเป็นสิ่งสำคัญในการพิจารณาเพื่อให้โครงการสามารถที่จะส่งเสริมให้ครัวเรือนยากจนมีรายได้เพิ่ม อันจะส่งผลให้คุณภาพชีวิตของคนในชนบทดียิ่งขึ้น

ในการศึกษาครั้งนี้ได้ใช้การวิเคราะห์แบบพรรณนา โดยการที่วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ จะสามารถอธิบายความสำเร็จของโครงการ ได้มากน้อยเพียงใด ทดสอบโดยใช้ไคสแควร์เพียงอย่างเดียว ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไป ควรที่ได้้นำแบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์ที่ใช้วิธีการอื่น ๆ มาร่วมทำการวิเคราะห์ด้วย เพื่อจะได้พิจารณาเปรียบเทียบผลที่แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ที่ดีกว่าวิธีการนี้

นอกจากนั้นตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษา ยังมีได้ครอบคลุมถึง การบริหารโครงการระเบียบข้อบังคับของโครงการ ขั้นตอนการดำเนินการ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้อาจมีผลต่อความสำเร็จของโครงการและการศึกษาครั้งนี้ยังมีข้อจำกัดในเรื่องของข้อมูลของครัวเรือนยากจน ซึ่งเป็นเพียงการศึกษาครัวเรือนยากจนที่ได้เข้าร่วมโครงการในปีที่ 1 ซึ่งเป็นปีที่เริ่มแรกของโครงการความเข้าใจในโครงการยังมีน้อย ซึ่งในการศึกษาครั้งต่อไปจึงควรที่จะนำตัวแปรเหล่านี้มาร่วมด้วย เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือมากขึ้นในการวิเคราะห์ตามแบบจำลอง

จากแบบสอบถามจะได้ข้อมูลที่มีประโยชน์ หากประชากรจากการสำรวจเต็มใจให้ข้อมูลและผู้ทำการสำรวจสามารถเก็บข้อมูลได้อย่างถูกต้อง เช่น การให้ข้อมูลในเรื่องรายได้ รายจ่ายในครอบครัว การให้ข้อมูลในเรื่องการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ/ผู้นำชุมชน อย่างชัดเจน

ในขณะเดียวกันจากผลการศึกษา ผู้ศึกษามีข้อเสนอเพื่อการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงาน โครงการแก้ไขปัญหาความยากจนของจังหวัดลำพูน ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นดังนี้

(1) ควรส่งเสริมเงินลงทุนให้ครัวเรือนที่มีกลุ่มคนในวัยแรงงานในครอบครัวมากกว่าจะส่งเสริมครัวเรือนที่มีวัยแรงงานน้อย เพื่อสนับสนุนและดึงดูดให้คนในวัยแรงงานได้กลับมาใช้แรงงานในท้องถิ่น เป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหารอพยพไปขายแรงงานในเขตเมืองได้

(2) ควรปรับปรุงหลักเกณฑ์การดำเนินงานที่ต้องให้ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชข.2ก) ปี 2533 มากำหนดพื้นที่ในการดำเนินงาน ซึ่งสภาพที่แท้จริงปัจจุบันบางหมู่บ้านไม่สามารถใช้ข้อมูลระดับรายได้ใน จปฐ. ข้อ 25 ที่กำหนดให้ผู้ที่จะเข้าร่วมโครงการได้ ต้องมีรายได้ไม่เกิน 5,000 บาท/คน/ปี (จปฐ. ข้อ 25) มาจัดลำดับครัวเรือนยากจนได้ เพราะสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไป จากข้อมูลเดิม ปี 2533 จนถึงปัจจุบัน (ปี 2536-2539) ข้อมูลสภาพความ

เป็นจริงในปัจจุบัน ครัวเรือนที่มาเข้าร่วมโครงการจะมีรายได้เกิน 5,000 บาท/คน/ปี เป็นส่วน
ใหญ่

(3) ควรเพิ่มจำนวนเงินทุนกู้ยืมของหมู่บ้าน จากเดิมหมู่บ้านละ 280,000 บาท เท่า
กันหมด และเปลี่ยนหลักเกณฑ์การกำหนดและพิจารณาเงินทุนกู้ยืมแต่ละหมู่บ้าน โดยใช้ข้อมูล
สภาพพื้นที่ ความหนาแน่นของประชากรในแต่ละหมู่บ้านเป็นหลัก จำนวนคนยากจนในหมู่
บ้านเป็นหลัก ไม่ควรกำหนดให้เงินทุนกู้ยืมเท่ากับทุกหมู่บ้านเช่นปัจจุบัน หมู่บ้านไหนมีสภาพ
ปัญหาความยากจนมาก ควรจะได้เงินทุนกู้ยืมมากกว่าหมู่บ้านอื่น ๆ เป็นต้น

(4) ควรส่งเสริมการวิเคราะห์และคัดเลือกอาชีพแก่ครัวเรือนยากจนก่อนจะนำเงิน
กู้ยืมไปลงทุน เพื่อสร้างความมั่นใจว่าสามารถเพิ่มรายได้แก่ครัวเรือนยากจนได้ สามารถนำราย
ได้มาเลี้ยงดูครอบครัว และสามารถส่งใช้คืนเงินยืมได้ตามกำหนดระยะเวลา

(5) ควรส่งเสริมและสอนให้ครัวเรือนยากจนทำบัญชีรายรับ - รายจ่ายของครัว
เรือนในแต่ละวัน หรือสัปดาห์อย่างง่าย ๆ สามารถเข้าใจได้ง่ายในระดับชาวบ้าน เพื่อจะ
สามารถคิดคำนวณรายรับ-รายจ่ายของตนเองได้ สามารถประเมินผลสำเร็จในการประกอบ
อาชีพที่ตนเองทำอยู่ ทำให้ทราบทิศทางในการประกอบอาชีพเป็นปัจจุบัน อาชีพใดที่ทำแล้วมี
การขาดทุน (จากการทำบัญชี) จะได้เลิกประกอบอาชีพนั้น ๆ หันมาประกอบอาชีพที่คาดว่าจะ
ทำรายได้แก่ครอบครัวใหม่ต่อไป

(6) ควรส่งเสริมให้ครัวเรือนยากจนประกอบอาชีพที่มีจำนวนรอบของการใช้เงิน
ทุนที่กู้ยืมมาหมุนเวียนรอบการใช้เงินได้มาก โอกาสจะได้รับผลตอบแทนสูงกว่า ซึ่งอาจจะเป็น
อาชีพที่ไม่ต้องใช้เงินทุนมาก เช่น อาชีพค้าขายของเก่า อาชีพขายของชำเคลื่อนที่ อาชีพค้าขาย
ต่าง ๆ เช่น ขายกล้วยเดี่ยว ข้าวราดแกง ขายขนม ฯลฯ มากกว่าการส่งเสริมให้ครัวเรือนกู้ยืม
เงินไปลงทุนในอาชีพที่ให้ผลตอบแทนช้า เช่น เลี้ยงโค ทำนา เป็นต้น

(7) ควรส่งเสริมโอกาสทางเศรษฐกิจของหมู่บ้านนอกเหนือจากการสนับสนุนเงิน
ทุนโครงการ กข.คจ เพื่อให้ครัวเรือนสามารถเลือกกิจกรรมที่จะลงทุนได้มากยิ่งขึ้น เจ้าหน้าที่
ควรหาทางส่งเสริมอาชีพรอง หรืออาชีพเสริมอย่างอื่น ๆ เช่น อาชีพหัตถกรรมพื้นบ้าน
อุตสาหกรรมพื้นบ้าน ตามความเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น และความต้องการของตลาด

(8) ควรมีการพัฒนาทักษะในการผลิตให้กับครัวเรือนยากจนที่ยืมเงินไปลงทุนให้
มีทักษะการผลิตเพิ่มเติมจากเดิมที่มีอยู่ เพื่อสามารถเพิ่มผลผลิตได้มากขึ้น

(9) ควรสร้างทัศนคติที่ดีต่อโครงการ และการประกอบอาชีพแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับ โดยเฉพาะครัวเรือนยากจน และคณะกรรมการหมู่บ้าน โดยเน้นการมีส่วนร่วมความเป็นเจ้าของโครงการในการพัฒนาหมู่บ้าน โดยใช้โครงการฯ เป็นสื่อในการพัฒนา

(10) การกำชับเจ้าหน้าที่ในระดับปฏิบัติ ให้หมั่นออกติดตามการดำเนินงานโครงการ เพื่อช่วยเหลือให้คำแนะนำครัวเรือนยากจน ช่วยเหลือกรรมการหมู่บ้านในการแก้ไขปัญหาต่างๆ โดยใช้แบบรายงานที่สามารถได้ข้อมูลที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม เป็นสื่อในการติดตามงาน

The logo of Chiang Mai University is a circular emblem. In the center is a stylized elephant facing left, with a decorative tusk. Above the elephant is a sunburst or flame-like symbol. The emblem is surrounded by a circular border containing the Thai text 'มหาวิทยาลัยเชียงใหม่' at the top and 'CHIANG MAI UNIVERSITY 1964' at the bottom. There are also decorative floral motifs on the sides.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved